

Endringer i planforslaget etter merknadsbehandling fra første høring

Kap 1: Innledning

- Side 5 under *Føring* er det utdypet hvilke føring er statlige planregningslinjer, SPR for klima og energi og SPR for arealbruk og mobilitet, gir for fylkeskommunens arbeid med klimaomstilling og klimatilpasning.
- Side 7-8 under *Hvordan skal regional plan for klimaomstilling brukes?* er det utdypet om regionale planretningslinjer, og hvordan disse tas i bruk i regional plan for klimaomstilling.

Kap 2: Planprosess og medvirkning

- Ingen endringer

Kap 3: Hva vet vi?

- Delkapittel 3.5-3.8 er tatt ut og ligger som vedlegg til planen.
- Kunnskapsgrunnlaget i kap 3.4 er styrket om karbonrike areal og naturmangfold.

Kap 4: Plantema

Delkapittel 4.1:

- Figur 17 om energiforbruk fra klimasårbarhetsanalysen er tatt ut av planen.
- Oppdatert figurer og tall om utslippsreduksjon fra miljødirektoratet (nye tall fra 2024, utkastet hadde tidligere tall fra 2023)
- Lagt til figur som viser utslipp fra kommuner i Troms i kart, basert på innspill fra Tromsø kommune (ny fig nr. 18)
- Delmål 1.4 og 1.5 er slått sammen til nytt delmål 1.4:
  - o **I Troms har vi et transportsystem som gjør det lettere å sykle, gå og benytte seg av kollektivtransport**
  - o Strategi 1 er endret til: Ved å utvikle et attraktivt, pålitelig og effektivt kollektivtilbud
- Delmål 1.6 er blitt delmål 1.5. Tidligere strategi under delmålet er endret til å bli 5 nye strategier:
  - o Ved å styrke og tilrettelegge for kompetanseutvikling i næringslivet
  - o Ved å styrke arenaer for samarbeid og partnerskap mellom offentlige og private aktører
  - o Ved å styrke grønn innovasjon og omstilling i eksisterende næringer
  - o Ved å tilrettelegge for flere løsninger for karbonfangst og karbonlagring i regionen
  - o Ved å tilrettelegge for utvikling og bruk av null- og lavutslippsløsninger i bygg- og anleggssektoren

Delkapittel 4.2:

- Lagt til tekst om karbonfangst- og lagring s. 36
- Delmål 2.1 og 2.2 er sammenslått til nytt delmål 2.1:
  - o **Troms er en foregangsregion i sirkulærøkonomi, der gjenbruk, reparasjon, og deling bidrar til redusert klima- og miljøpåvirkning og økt lokal verdiskaping**
  - o Delmålet har 5 justerte strategier:
  - o Ved å fremme sirkulære forretningsmodeller

- Ved å tilrettelegge for kildesortering og materialgjenvinning slik at avfall i større grad blir en ressurs for lokal verdiskaping
- Ved å tilrettelegge for økt gjenbruk og sirkulær ressursflyt i byggenæringen
- Ved å tilrettelegge for bærekraftig forvaltning av masser og gjenbruk av overskuddsmasser
- Ved å styrke lokale sirkulære verdikjeder gjennom økt gjenbruk, reparasjon og deling av forbrukerprodukter
- Delmål 2.3 er blitt delmål 2.2
- Delmål 2.4 og 2.5 er slått sammen til nytt delmål 2.3:
  - **I Troms styrker vi regional matsikkerhet gjennom redusert matsvinn og bærekraftig lokal produksjon, foredling og distribusjon av mat**
- Delmål 2.6 og 2.7 er slått sammen til nytt delmål 2.4:
  - **I Troms har innbyggere tilgang til kunnskap, mat og arenaer som fremmer bærekraftig kosthold, lokal matproduksjon, folkehelse og fellesskap**
  - Strategi nr 3 underdelmålet er omformulert: Ved å tilrettelegge for urbant landbruk som virkemiddel for klimaomstilling, folkehelse og lokalt fellesskap

Delkapittel 4.3:

- S. 42 er det utdypet mer om kritisk infrastruktur
- S. 43 e det tilføyd om plassering av bebyggelse i forhold til fare for overvannsflo
- S. 44 er det utdypet mer om ferskvann
- S. 45-46 er det utdypet mer om følgekonskvenser
- Delmål 3.1 og 3.3 er slått sammen til nytt delmål 3.1:
  - **I Troms er klimatilpasning basert på oppdatert kunnskap om klimarisiko, kritisk infrastruktur og effekter av tiltak**
  - I strategi 2 under delmålet er det lagt til «frivillige organisasjoner»: Ved å styrke samarbeidet mellom det offentlige, forskningsinstitusjoner og frivillige organisasjoner
- Delmål 3.2 og 3.6 er slått sammen til nytt delmål 3.2:
  - **I Troms har vi god forståelse for ferskvannets sårbarhet, og vi tar hensyn til drikkevann, overvann og avløp i all arealplanlegging, og ved all endret arealbruk**
- Delmål 4.4 er justert:
  - **I Troms skal vi legge til rette for at skogen skal bidra til klimanytte og verdiskaping.**
  - Delmålet har fått to nye strategier:
    - Ved å utnytte mer av tilveksten til bioenergiproduksjon, fyringsved og lokale treprodukter
    - Ved økt planting og skjøtsel av skogen for å binde karbon

Delkapittel 4.4:

- S. 51 Tatt inn tekst som omhandler det internasjonale naturpanelet (IPBES)
- S. 52 og 53 er det utdypet med om hva som menes med karbonrike areal, tekst om skog og myr er oppdatert og utdypet.
- S. 53 er avsnitt om tareskog oppdatert og utdypet
- Under delkap *Ivareta klimautsatte arter og naturtyper* er *grå areal* definert og *inngrepsfri og villmarkspreget natur* er definert, samt at representativt vern er forklart
  - Begrepet *arealnøysom* er byttet ut med *arealgjerrig* i delmål 5.1

- Strategiene 1,2 og 3 under delmål 5.4 er slått sammen til en ny strategi: Ved å benytte handlingsrom i lokal og regional forvaltning til å redusere negative påvirkninger på rødlista arter og naturtyper.
- Strategi 2 (tidl 4) er justert til: Ved å benytte handlingsrom i arealplanleggingen på land og i sjø til å ivareta truet natur

Delkapittel 4.5:

- S. 60 er det tatt inn et avsnitt om folkehelse og klimaendringer, og ny figur 25 fra folkehelseprofil Troms.
- S. 61 Under delkap *En rettferdig og inkluderende klimaomstilling* er det tatt inn tekst som omhandler konsekvenser av klimaendringene for befolkningen i samiske samfunn.
- Under delmål 6.4 er strategi nr. 2 tatt ut.

Kap 5. Regionale planretningslinjer

- Innledningsvis er det utdypet litt mer om hensikten med regionale planretningslinjer.
- Planretningslinje 1 er tatt ut.
- Planretningslinje 2 (ny nr 1) er endret: *Regionalt og kommunalt planarbeid skal ha oversikt over **direkte klimagassutslipp fra kommunens egen virksomhet, herunder også** lokale næringslivsaktiviteter og utviklingstrekk som kan medføre betydelige endringer i klimagassutslipp og energibruk*
- Planretningslinje 3 (ny nr. 2) har lagt til siste setning: *Kommunene bør, i sin arealplanlegging, prioritere næringsutvikling på allerede utbygd og opparbeidet areal. **Næringsareal som ligger til sjø forbeholdes næringer med behov for tilgang til sjø- og havneområder***
- Planretningslinje 4 (ny nr. 3): Ingen endringer.
- Planretningslinje 5 (ny nr. 4): Ingen endringer.
- Planretningslinje 6 (ny nr. 5) lagt til siste leddsetning: *Regional og kommunal virksomhet skal alltid vurdere klima og miljø som tildelingskriterier i offentlige anskaffelser og innkjøp. Gjenbrukte og/eller lokalt produserte produkter, skal prioriteres der dette er relevant og mulig, **innenfor rammene i regelverket om offentlige anskaffelser***
- Planretningslinje 7 (ny nr.6) endrer ordet «utslippsberegning» til «beregning av klimagassutslipp»: *Regionale og kommunale byggeprosjekter skal stille krav til **beregning av klimagassutslipp** og materialgjenvinning ved rivning og bygging. Rivning av bygg bør unngås dersom rehabilitering eller transformasjon av bygg er mulig*
- Planretningslinje 8 (ny nr. 7) Retningslinjen endrer fra skal til bør, samt endres ... og omdisponering av dyrka jord. Siste setning tas ut: *Kommunal og regional planlegging **bør forhindre nedbygging og omdisponering av dyrka jord.***
- Planretningslinje 9 (ny nr. 8) Planretningslinjen endres fra skal til bør: *Ved planlegging av nye områder for utbygging, fortetting eller transformasjon, **bør** risiko og sårbarhet for forventede klimaendringer vurderes, **helhetlige løsninger som ivaretar økosystemer, drikkevannskilder, håndterer overvann og behov for åpne vannveier redegjøres for, og sikres i plankart og bestemmelser***
- Planretningslinje 10 (ny nr. 9) Planretningslinjen endres fra skal til bør kartlegge. Siste setning er tatt ut og det legges til en setning om naturbaserte løsninger: *I planer etter PBL **bør** flomdempende økosystemer som elvebredder og våtmarker kartlegges og beskyttes mot utbygging. **Naturbaserte løsninger som vil gi god beskyttelse bør vurderes.***
- Planretningslinje 11 er tatt ut.

- Planretningslinje 12 (ny nr. 10) Planretningslinjen endres fra *skal* til *bør* kartlegge, og tar inn *bølgepåvirkning* i tillegg til havnivåstigning og stormflohendelser: *Risiko for havnivåstigning, stormflohendelser og **bølgepåvirkning** i kystnære områder **bør** kartlegges, og avbøtende tiltak synligjøres i alle arealplaner.*
- Planretningslinje 14 (ny nr. 11) Planretningslinjen endres fra *skal* til *bør*, og siste setning tas ut: *Kommunene i Troms **bør** benytte et arealregnskap ifm rullering av kommuneplan. Naturregnskap **bør** benyttes når grunnlaget for dette er tilgjengelig.*
- Planretningslinje 15 (ny nr. 12) Planretningslinjen endres fra *skal* til *bør* i første setning: *Kommunene i Troms **bør** ved revisjon av kommuneplan vurdere om tidligere vedtatt arealbruk svarer til gjeldende nasjonale mål for klima og naturmangfold. Det skal vurderes å ta ut eller redusere omfanget av utbyggingsarealer som ikke lenger **bør** bygges ut.*
- Planretningslinje 16 (ny nr.13) Planretningslinjen endres fra *skal* til *bør*: *Kommunene i Troms **bør** ved revisjon av kommuneplan undersøke om foreslåtte arealavsetninger eller utbygging av gjeldende planreserve vil føre til reduksjon av villmarkspregede områder.*
- Planretningslinje 17 (ny nr. 14) Planretningslinjen endres fra *skal* til *bør* i første del og tar ut «dyrkbare jord» som presisering: *I kommunal planlegging **bør** nedbygging av karbonrikt areal unngås, og alternativ skal vurderes og belyses.*
- Planretningslinje 18 (ny nr. 15): Ingen endringer
- Planretningslinje 19 er tatt ut.
- Planretningslinje 20 (ny nr. 16) Planretningslinjen endres fra *skal* til *bør*: *I regionale og kommunale planprosesser som omhandler klimaomstilling **bør** sosiale og helsemessige konsekvenser av tiltakene vurderes.*
- Ny planretningslinje (ny nr. 17) er tatt inn: ***I regionale og kommunale planprosesser som omhandler klimaomstilling i urfolks områder **bør** konsekvenser for tradisjonelle næringer, samt sosiale og helsemessige konsekvenser av tiltakene for urfolk vurderes.***